

Poselstwo worjoła

**Kaž worjoł swoje młodźata
wuwjedže a nad nimi lěta,
tak rozpřestrě Bóh swojej křidle
a wza swój lud a njeseše jón
na swojimaj křidłomaj.**

5. Mójzas 32,11

Worjoł je jedyn z najmócnjšich ptakow. Mócnje so pozběhuje slóncu napřečo, měrnje leći pod mróčelemi, spěšnje spěje dele na swoju rubiznu. W mnohich krajach pyši wón statne wo pony: w Němskej, Čěskej, Pólskej a Ruskej. Njejsym wšak hišće ženje žiweho worjoła widzał. Přez lětstotki su jeho jako rubježne zwěrjo w našich kónčinach honili a tak w srjedźnej Europje nimale docyła wutupili. Někotre lětdžesatki je hižo kruće škitany, přez což je so wobstatk zaso trochu zhrabał. Jónu mi hajnik powědaše, zo hnězdzi worjoł cyle blisko. Tola wón mi nochcyše přeradžić hdže. Přewjele ludźi kradnu jeho jeja, zo bychy je za drohe pjenjezy předali. Kajki to nje-skutk!

Worjoły staraja so ze wšej lubosću wo swoje młodźata. Někak dwaj a poł měsaca dołho staršej je picujetej. Hdyž slóncó smali, sedži pak nan pak mać doma na hnězdze, zo byštaj dorost ze swojimi křidłami před horcotu škitali. Skónčnje zwučujetej z młodźatami lěta a pokazuje jim dobre městna, hdže bychy sami picu namakali.

Tute kajkosće worjoła běchu tež hižo w Israelu znate. Worjoł bu Mójzasej dobre přirunanje za Bože skutowanje. Kaž so worjoł stara wo swoje młodźata, tak stara so Bóh wo swój lud. Wón ludźi škita ze swojimaj křidłomaj a zastara je z jědžu, haj, wón njese lud na swojimaj křidłomaj. Mójzas bě to nazhoniť, hdyž wjedžeše Bóh židowski lud z Egyptowskeje do slubjeneho kraja. W dowěrje do Boha poradži so čeknjenje z njewólnistwa a potłóčowanja do swobody, hačrunjež bě egyptowske wójsko jara sylne. Bóh zapřimny, wójsko so w morju zatepi a lud čehnješe do swobody. Mój-

Hordozny worjoł

Foto: Wikipedia

zas spěwaše wo tym, zo bě Bóh swój lud na swojimaj křidłomaj nosyť, zo bě jón zastarať w času hłoda a jón škitaj před strachami pusćiny.

Přirunanje Boha z worjołom bě so fararjej Joachimej Neanderej, kiž bě wot 1650 do 1680 w Bremenje žiwy, tak spodobało, zo zatwari je do swojeho znateho džakneho kěrlušy „Knjeza chwal duša“. W druhej štučce pěsnješe: „Duša, chwal Knjeza, kiž wšitko tak krasnje tu wodzi, / zo tebi, kaž by był z křidłomaj kryty, so chodzi, / kiž zdžerži će, / kaž ci so samemu chce. / Sprawny to wě, wo to rodzi.“ W němskim originalu je wuraznje řeč wo tym, zo stej to křidle worjoła, na kotrymajž Knjez wěriwego wěšće njese. Neander nawjaza na Mójzasowy spěw wo Božim wjedženju.

Je to, štož wopisuje Swjate pismo a štož wjedžeše fararja Neandera do pěsnjenja, tež naše nazhonenje? Čujemy so wot Boha wjedzeni na swojim žiwjenskim puću a škitani w nuzach a krizach žiwjenja? Ja sej myslu, zo w aktualnym horju ničo nje-

začuwamy wo Božej přitoměnosći a wo jeho pomocy. Tola hinak může hižo być, hdyž zhladujemy wróco na swoje dotalne žiwjenje. Hustodosć je tak, zo spóznajemy hakle pozdžišo: Haj, tam je mje Bóh wjedł. Tam je mi jeho słowo pomhało. W prjedawšej nuzy je mje Bóh njest a mi z njeje wupomhať. Tež Mójzas je swoju peseň wo Bohu jako worjołu hakle w zhladowanju wróco pěsniť. Neanderowy kěrluš so rady na džaknych dnjach kaž na narodninach spěwa, hdyž jubilar z džakownosću na swoje dotalne žiwjenje zhladuje.

Tak může kóždy čłowjek zhladować na swoje žiwjenje: Što je bylo, što je so poradziło a što nic. Hdže je mě z božo a hdže je njezbožo na njeho přišo. Běchu te zbožowne chwile a poradžene wokomiki připad abo nic? Wo tajkich prašenjach může kóždy dołho rozmyslować. Bože słowo pak wjedže tajke rozmyslowanja k spóznacu: Bóh wjedže a škita swój lud. Wón njese jón na swojimaj křidłomaj. Tež tebe wón wjedže, škita a na křidłomaj nosy. **Jan Malink**

Pawčino we hódančko

Lube džěci, znaće to? Sće wonka w lěsu abo na zahrodze po puću a někak maće začišć, zo wam nastajnosći włosy do mjezwoča wisaja. A to cyle wšojedne, hač maće krótke abo dothe włosy.

Ale što to je? Su to cyle ćeńke dothe nitki pawčinow. Runje nětko w nazymje móžemy při rjanym a ćopłym wjedrje krasne pawčiny wobdźiwać. A wobdźiwanja hódnje je tež, na kotre wašnje pawk – zwěrjo, před kotrymž so někotři grawaja – swoje pawčiny předže. Z móličkich žałzow w swojim čěle předže sej cyle ćeńke nitki, z kotrychž swoju pawčinu twari. Na kromje pawčiny potom sedžo ľaka, zo by so w njej mucha, bruk abo druhi mały insekt, z kotrehož so zežiwja, zapopadnył.

Wosebje rjane su pawčiny rano zahe

w swětle schadžaceho slónca, hdyž su nitki pawčiny poľne z drobnymi kapkami rosy. Potom so wšitko frinkoli a zybolí. Njeje to Boží džiw, zo móže tajkemałe stworjenčko, kotremuž wšak njejsmy runjewon přećelnje zmysljeni, nam tajke wuměľstwo wobradžeć?

Hdyž sej pawčiny dokładnje wobhladaće, potom wam snano napadnje, zo so jedna pawčina druhej njeruna. Sym wam někotre pawčiny narysowała. Přeco dvě pawčiny sľušatej hromadze. Hdyž zapisaće pismiki prawje, potom móžeće stare serbske pomjenowanje měsaca oktobra wučitać.

Wjele wjesela při hódanju přeje wam

Janina Krygarjowa

Přednošk na Michalskej

We wobłuku programa jubilejneho lěta Michalskeje wosady přednošuje dr. Lubina Malinkowa z Rakec štwórtk, 10. oktobra, na temu: „Die pietistische Erweckung in der Kirchgemeinde St. Michael. Von den Anfängen bis ins 20. Jahrhundert“. Zarjadowanje wotměje so na wosadnej žurli a započnje so w 19.30 hodź.

Poswjećenje zwonow

Njedzelu, 13. oktobra, w 14.00 hodź. poswjećea so nowe zwony w Barće. Po tym so wšitke štyri zwony, z kotrychž stej dwaj nowej latej, na cyrkwinu wěžu zběhnu. K 200lětnemu jubilejeje wosadneje cyrkwe wone 3. nowembra přeni króć zaklinča.

Knižna premjera

Pjatk, 18. oktobra, w 16.00 hodź. budže w Rakečanskej farskej bróžni premjera noweje knihi Marka Grojliha „A srjedža Kaponica – Mittendrin der Hahneberg“. Na zabawne wašnje předstaji so w njej wobraz wšědnego žiwjenja na wsach wosadow Rakecy, Njeswaćidło, Minakał a Łupoj w druhej połojcy 19. a přěnich lětdžesatkach 20. lěstotka.

Hłowna zhromadźizna SET

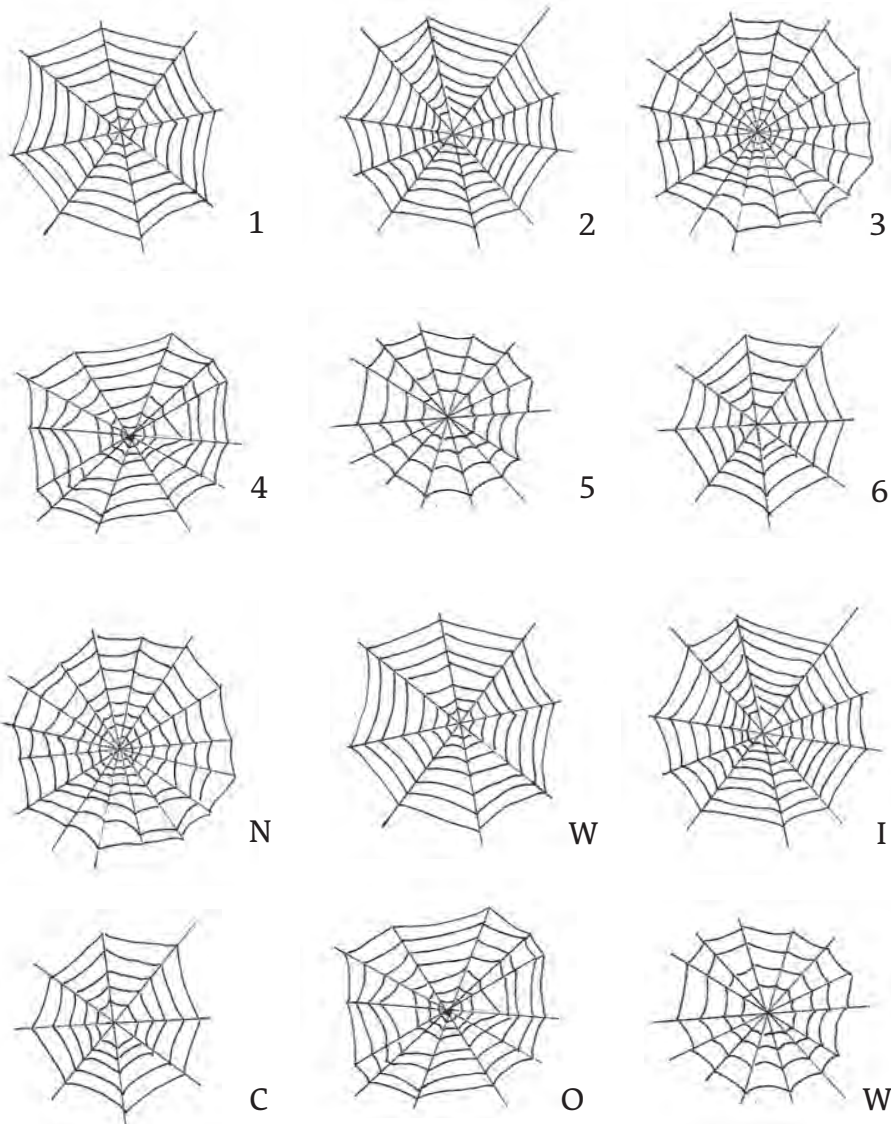
Předsydstwo přeprašuje wutrobnje na lětušu sobustawsku zhromadźiznu Serbskeho ewangelskeho towarstwa na reformaciskim dnju, 31. oktobra, do Hodźija. Zezdženje zahaji so w 14.00 hodź. z nutnosću při rowje fararja Jaroměra Hendrich Imiša na kěrchowje při cyrkwi. Zhromadźizna pokročuje so w starej cyrkwinkej šuli při nawsy (Dorfplatz 2). Dnjowy porjad:

1. witanje a swačina
2. rozprawa předsydstwa
3. rozprawa rewizora
4. schwalenje rozprawow
5. wólby rewizorow
6. namjety za dalšu džěławosć towarstwa
7. přednošk sup. Jana Malinka wo fararju Jaroměru Hendrichu Imišu składnostnje jeho lětušich 200. narodnin.

Kónc budže někak w 17.00 hodź. Čłonojo towarstwa a hosćo, kotřiž so za serbske ewangelske wosadne žiwjenje zajimuju, su lubje wítani. **Mato Krygař, předsyda**

Nazymski koncert

Budyska župa „Jan Arnošt Smoler“ a rozmoľwne koło Budyski kraj zarjadujetej z podpěru Zaľožby za serbski lud sobotu, 2. nowembra, w 19 hodź. Nazymski koncert w Malešecach w hosćencu „Wódny muž“. Program wuhotuja skupina Brankatschki, Serbski folklorny ansambł Wudwor a spěwna skupina Přezpólni. Zastupny lisćik płaći 8 € (wječorna kasa 10 €) a předawa so w SKI w Budyšinje a pola Hendricha w Barće (wot 18 hodź.).

1	2	3	4	5	6

Předsyda EKD Heinrich Bedford-Strohm so ze Serbami zetkal

Předsyda Ewangskeje cyrkwy w Němskej (EKD), bayerski biskop Heinrich Bedford-Strohm, wopyta srjedu, 18. septembra, Budyšin. Jeho přewodžeštaj člon rady EKD, biskop cyrkwy Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica Markus Dröge a saski krajny biskop Carsten Rentzing. W srjedźišću wopyta steješe zajim zastupjerjow EKD za do- a popřewrótowe biografije a za tučasne politisko-towaršnostne položnje we wuchodnej Němskej.

Přewodzeni wot Budyskeho superintendenta Tilmanna Poppa zetkachu so biskopja popoždnu z Budyskim měščanostu Alexandrom Ahrensom, z kotrymž so wo wosebitosćach Budyskeje politiky rozmołwjachu. Po tym wjedžeše jich Budyski farar Christian Tiede po Pětrskej cyrkwi.

Na zhromadnu wječer do Budyskeho hosćenca „Wjelbik“ běštaj potom předsyda Serbskeho ewangskeho towarstwa Mato Krygar a stawiznarka Lubina Malinkowa přeprašenaj, zo byštaj hosćom wosadne žiwjenje ewangskeho Serbow předstajiloj. Při čitej rozmołwje we wotewrjenej a dowěrliwej atmosferje bě skladnosć, stawizny Serbow skrótka rysowac, na zahabu brunicy pokazac a tučasne temy kaž na přikład znawobsadjenje Serbskeje superintendenty w přichodnym léce narěčec. Z wotewrjenym wuchom a wulkim zajimom sčehowachu biskopja wuwjedzenja k serbskim temam. Na zakončenje wječerje přeprašaj zastupjerjow Serbow knihu „Pječ létstotkow. Serbja a reformacija“ ze serbskim wěnowanjom a ak-

tualne wudaće časopisa Pomhaj Bóh, za což so biskopja wutrobnje podžakowachu.

Po wječeri poda so delegacija do wosadneho doma Pětrskej wosady, hdžež měješe so zjawna diskusija wotměc. Na njón bě tójšto wěrnych z Budyšina a wokolnych wsow přichwatało, mjez nimi tež wšelacy Serbja. Nimo fararja Tiede sedžachu biskopja Bedford-Strohm, Dröge a Rentzing w podiumje, superintendent Popp modererowaše koło. W srjedźišću zjawneje rozmołwy steješej temje „Cyrkej za čas NDR“ a „Tučasne nadawki cyrkwy“. Jako přeni z publikuma porěča Handrij Wirth z Njeswaćidla wo swojich nazhonenjach a dopomnjenkach na cyrkwinske

a wosobinske žiwjenje w NDR. Publikum kaž tež zastupjerjo w podiumje běchu sej přezjedni, zo je wozjewjenje ewangelija přeco tež politiski nadawk, kotremuž ma cyrkej we wšech politiskich systemach wotpowědowac. Z wutrobitym pledoajem za čłowjeskosć, kotraž je w žiwej wěrje, modlitwje a zhromadnosći zakótwjena, zakonči biskop Bedford-Strohm diskusiju.

Na rozžohnowanje zaspěwachu zhromadzeni na namjet superintendenta Poppa kěrluš, štož superintendent z tym potwjerdzi, zo Serbja rady a derje spěwaja. Na druhi dzeń wopytachu biskopja mjez druhim Misionski dwór w Lěskej.

Lubina Malinkowa

W Budyskim hosćencu „Wjelbik“ zetkachu so biskopja Heinrich Bedford-Strohm (srjedža), Markus Dröge (naprawo) a Carsten Rentzing (nalěwo) kaž tež nowy Budyski superintendent Tilmann Popp (2. wotprawa) ze zastupjerjomaj Serbow, Lubinu Malinkowej a Matom Krygarjom. Z chlébom a selu hosćencarka Monika Lukašowa wšitkich wutrobnje witaše.

Foto: Maćij Bulank

Džěłarnička k přichodej serbskeho wosadneho žiwjenja

Serbske ewangske towarstwo a Serbski wosadny zwjazk přeprašujetej na zwučowanje w čitanju liturgiskich tekstow dnja 9. nowembra w 9.30 hodž. na Michałsku faru w měsce. Zwučowanje nawjeduje Serbski superintendent Jan Malink. Wšitcy zajimcy, kiž chcedža na serbskich kemšach epistolu abo ewangelij čitać a so w zjawnym čitanju wukmanić, su wutrobnje wita- ni. Zarjadowanje je planowane hač do 12.00 hodž. Přizjewjenja prošu hač do 31. oktobra pola Mata Krygarja z mejlku mato.krygar@web.de abo telefonisce pod 035939 80502.

Po wobjedowej přestawce z małym přikuskom přizamknje so w 13.00 hodž. džěłarnička k přichodej serbskeho wosadneho žiwjenja. Přesydstwo Serbskeho wosadneho zwjazka je wobzamknyło w přihoće na přichodnu hłownu zhromadiznu zwjazka w januarje hromadzić ideje a namjety za přichodne wosadne džěło, a to w formje džěłarnički. Zaměr je zaručić serbske wosadne džěło za přichod. Na džěłarničce móžemy w džěłowych skupinach k wšelakim temam ideje hromadzić.

Wotběh:

13.00 hodž. zahajenje z nutnosću

13.15 hodž. džěło w skupinach:

- džěło z džěćimi a młodžinu
- serbske wosadne džěło
- Serbski ewangske cyrkwinski dzeń

14.15 hodž. předstajenje wuslědkow džěłowych skupinow kofej a wuměna

Přizjewjenja prošu hač do 31. oktobra pola Mata Krygarja z mejlku mato.krygar@web.de abo telefonisce pod 035939 80502.

**Serbski wosadny zwjazk
Serbske ewangske towarstwo**

Knihy wo Michalskej wosadźe w Budyšinje předstajena

Michalska wosada w Budyšinje bě so 1. septembra 1619 založila a swjeći tuž lětsa swój 400lětny jubilej. K 200. jubilejej 1819 bě farar Mička chroniku wosady wudał, dalšu běštaj 1919 k 300. jubilejej fararjej Rjeda a Tyšer spisałoj. Składnostnje lětušeho jubileja bě nětk farar Jan Malink jako hłowny awtor a wudawačel wobšěrně chroniku Michalskeje wosady přihotował. Tuta bě dyckownje k jubilejej wušta a so na knižnej premjerje 22. awgusta w Michalskej cyrkwi zjawnosći přepoda.

Wosadnej fararjej Andreas Höhne a Jan Malink móžeštaj na wječork 140 přítomnych witać, předewšěm wosadnych, ale tež němskich a serbskich hosći z Budyšina. Farar Malink předstaji wobsah knihi, kotryž so do pjec kapitlow rozjrada: Michalska cyrkev jako Boži dom, wosada, wo-

murjemi, bě mnohich molerjow k zwobraznjenju inspirěrowała a bu tak zhromadnje ze Starej wodarnju z daloko znatym symbolom města Budyšina.

Farar Höhne bě nastawk wo nutrkownym wuhotowanju cyrkwe napisał. Jeje rjanosć měła dušu kemšerjow a wopytowarjow dosahnyć a tak naše wutroby za krasnosć njebieskeho Božeho kralestwa wotewrić.

Wo wliwje pietizma na Michalsku wosadu porěča dr. Lubina Malinkowa z Rakec. Hnydom tři nabožne srjedzišća so na wsach Michalskeje wosady založichu: w Čichońcy, w Małym Wjelkowje a we Wulkim Wjelkowje. Pietistiska pobožnosć so po wšej Hornjej a tež Delnjej Łužicy rozprěstrěwaše a so do džensnišeho na wosadnych wuskutkuje.

přinoška fararja Höhny. Nadawk wosadnych je, ludžom a zjawnosći nadźiju do přichoda posrědkować. Jablučinu, kotruž běchu Budyske wosady w jubilejnym lěće reformacije 2017 na zahrodźe Michalskeje fary sadžili, symbolizuje tutu křesćansku nadźiju, cyle po wuprajenju, kotraž so Martinej Luthernej připisuje: Hdy bych wědźał, zo so jutře swět sygnje, tak bych hišće džensa jablučinu sadžil.

Do Michalskeje wosady słuša džensa 32 wsow, kotraž so na štyri komuny rozdźěla. Kóžda wjes so w knize z někotrymi datami, stawizniskimi podawkami a wobrazami skrótko wopisuje.

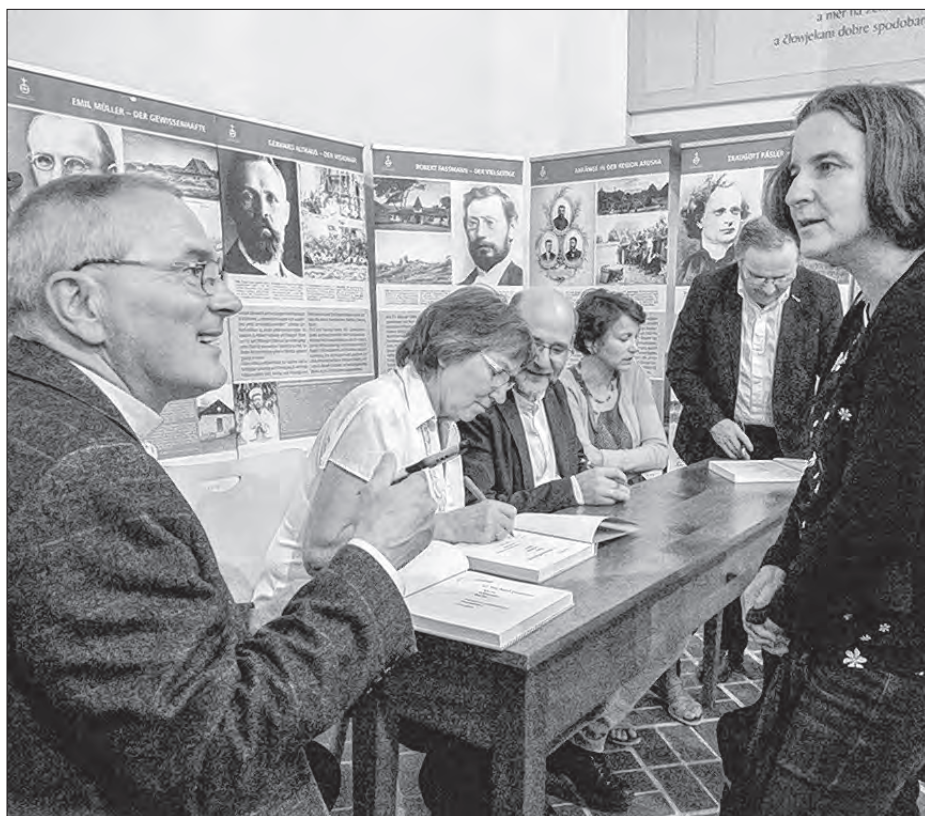
Žiwy dohlad do zašłosće Michalskeje wosady skićitej žiwjenjobjehaj, kiž běštaj Hana Mjenjowa a Matej Mjeń napisałoj, kaž tež žiwjenske dopomnjenki z Wownjowa pochadźaceho kantora Jana Awgusta Kaplerja a burskeho syna Jana Křižana ze Šcijec, pozdžišeho Hodžijskeho fararja a dołholětneho předsydy Maćicy Serbskeje. Wažny stawizniski dokument su tež dopomnjenki fararja Rudolfa Langi wo podawkach nalěto 1945 w Budyšinje.

Na kóncu knihi předstaji Trudla Malinkowa w krótkich heslach biografije fararjow, kantorow a dalších 58 wuznamnych wosobinow, kotřiž su z Michalskeje wosadu zwjazani. Jich mjena a skutki swědča wo zdžělaných žonach a mužach, zwjetša Serbach a někotrych Němcach, kiž běchu ze žohnowanjom we wosadze a zwonka njeje skutkowali. Pjěc z nich awtorka na wječorku skrótko předstaji.

Knižnu premjeru bě instrumentalna skupina Michalskeje wosady Consonare pod nawodom Ramony Höhnowej wobručila. Hudźbnicy zahrachu spěwy a reje z Kraloweho huslerskeho spěwnika, kotryž je po swojim wobsedźerju Mikławšu Kralu z Čemjerc pomjenowany, ale bě w Michalskeje wosadze nastał. Noty bě Evelyn Fiebiger z Budyšina za předstajenje připrawila.

Na kóncu knižnej premjery džakowaštaj so fararjej wšitkim, kiž běchu na nastaću knihi wobdžěleni byli: awtoram, fotografam, Ludowemu nakładnistwu Domowina, lektorce Katrin Čornakec a knižnej wuhotowarce Isy Bryccynej. Mnozy wopytowarjo wužichu składnosć, sej na městnje knihu kupić a wot awtorow signować dać.

Nowa kniha je drohoćinka, kotraž poda wobšěrne a dokladne informacije wo Michalskeje wosadze. Wona skići bohaty a nadrobny wobraz wo cyrkwiných stawiznach a wosadnym žiwjenju, wo ludžoch, kiž tu bydlachu a skutkowachu, a wo džensnišim položenju. 274 stron woprijaca kniha předleži w 500 eksemplarach a je za 19,90 eurow na Michalskeje farje w Budyšinje na předań. **Měrcin Wirth**

Po knižnej premjerje w Michalskej cyrkwi signowachu wudawačel Jan Malink kaž tež sobuawtorjo Trudla Malinkowa, Andreas Höhne, Lubina Malinkowa a Měrcin Wirth (wotlěwa) mnohim zajimcam nowu knihu.

Foto: Hanka Šěnc

sadne wsy, někotre awtobiografiske nastawki ze wšelakich dobow kaž tež biogramy fararjow, kantorow a wuznamnych wosobinow.

Awtorojo jednotliwych kapitlow předstajichu někotre wubrane zajimawostki ze swojich přinoškow. Farar Malink na to pokaza, zo je so Michalska cyrkev w 15. lětsotku po samsnym twarskim planje natwarila kaž Mikławšska cyrkev. Mjeztym zo je so Mikławšska za čas 30lětnje wójny zničila, je Michalska wšě doby a wójny přetrała. Michalska cyrkev, kotraž steji na markantnym městnje mjez měšćanskimi

Wo dobjě po Druhej swětowej wójnje porěča Měrcin Wirth. W bitwach wo Budyšin bě so cyrkej wobškodžila a diakonat na Serbskim kěrchowje wupalił, při čimž bě so tež drohotna Pjehowa knihownja zničila. Němscy přesydlěncy, kotřiž po wójnje z wuchoda sem přichahnychu, a wutwar ateistiskeho towaršnosneho systema w NDR so jara na wosadne žiwjenje wuskutkowachu. Za ewangelskich Serbow Hornjeje Łužicy je džensa Michalska cyrkev, kotraž je wot založenja Michalskeje wosady sem serbska była, ta domjaca cyrkev.

„Wosada w nadźiji“ rěka titul dalšeho

Pućowanje a dworowy swjedžen we Wuježku

Hodźijski farar Christoph Rummel swjećeše nutrnosť na dworje Pawlikec statoka.

Pjatkny a zdobom posledni dworowy swjedžen we Wuježku wotmě so sobotu, 7. septembra. Nimo wjedra bě wšo perfektnje planowane. Pućowanje wjedžeše nic kaž připowědžene na Koporčansku horu, ale šwihelow dla na Rubježny hród. Skały hory běchu ze štomami derje škítane, tak zo móžachu džěci łazyć a so w lěsu wucychnować, bjez teho zo bychu zmokli.

Jako so na 45 pućowacych do Wuježka nawróci, bě w Pawlikec bróžni hižo swaćina pripravowana. Mjeztym běchu tež dalši hosćo wosebje z wokolnych wsow přijěli. Nutrnosť měješe přěni króc we Wuježku Hodźijski farar Christoph Rummel. Wuchadžejo z psalma 84 pokaza wón w swojim předowanju na wažnosť cyrkwy za wěru a zhromadnosť. Na kóncu nutrnosťě spěwachu swíticy zhromadnje kěrluš „Slónco wšjeje sprawnosť“.

Džěci chwatachu po tym na Krygarjec łuku, hdžež bě ryčer Měrcin swój stan na-

Po rjanej nazymskej přirodže podachu so wulcy a mali pućowarjo z Wuježka na horu Rubježny hród njedaloko Čornoboha.

Fota: Měrcin Wirth

twaril. Tam spytachu na drjewjanym konju jěchajo balonk na tarči z hlebiju trjechić, štož so najhuscšo tež poradzi. Na łuce so jenož tak z džěcimi mjerwješe. Najmłódša bě Kamila Nyćec z Jaseńcy w starobje třoch měsacow na rukach swojeje maćerki. Dalše swójby běchu přišli z Bayerskeho lěsa, Lipska a wězo ze wšelakich kónčin Łužicy. Wutrajnje a z wulkim wjeselom pražachu sej džěci čěsto nad wohenjom, kotryž bě ryčer Měrcin w rekordnym času w běhu 30 sekundow zamiškrił. Dorosceni dachu sej pražene kołbaski zesłodžeć. Wosebje ze slódnymi solotwjemi bě wječorny bifej zaso rjenje pripravowany. Wutrobny džak wšitkim, kotřiž su k čělnemu derjeměću tak bohaće přinošowali.

Mato Krygarjec zwurazni swoje wjeselo, zo je móhł skupinu Łóznych hólcow za wječorny program zdobyć. Marko Smoła běše so popołdnu ze swojim synom hižo na pućowanju wobdžělił. Wito Bejmak a Maćij

Kinderman so wječor přidružił. Wot přěneho do posledneho spěwa bě dobra nalada zaručena. Wosebje młódši publikum k znatym hitam kaž „Beno je wulki“, „Naš onkel Jurij“ abo „Krabatowa džowka“ rejwaše a sobu spěwaše. A na kóncu wuprosychu sej přidawk.

Hačrunjež njebě lětsa runjewon najlěpše wjedro, móžeše předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa Mato Krygarjec z dohromady 135 wopytowarjemi jara spokojom być. Wón so wšěm pomocnikam džakowaše, wosebje mějićelce statoka. Eva Pawlikowa zwurazni, zo je so jej na swjedženjach přeco lubiło.

Krygarjec swójba přepoda štaflowy kij Maćijec swójby w Hrubjelčicach, hdžež chcedža tradiciju na Jaworkec statoka dale wjesć. Za wšu prócu a krasne dožiwenja na 15 dworowych swjedženjach we Wuježku zaspěwachu wopytowarjo Krygarjec mandželskimaj trójnu slawu. **Měrana Cušcyňa**

Ryčer Měrcin wučěše džěci z hlebiju wobchadžeć.

Skupina Łóznych hólcow wobdžělnikow dworowego swjedženja na Pawlikec statoku we Wuježku pod Čornobohom z lóšnym programom zawjeseli.

Wopomnišća Handrija Zejlerja w Słonej Boršći

Na serbskich slědach po Budyskej Michalskej wosadźe (10)

W léće 1619 založi město Budyšin Michalsku wosadu za ewangelskich Serbow wokolnych wsow. Hač do léta 1836 bě cyrkwinske žiwjenje w njej ryzy serbske, z teho časa je dwurěčne. Składnostnje lětušeho 400lětneho wosadneho jubileja chcemy so rozhladować za serbskimi slědami w Michalskej cyrkwi a wosadźe.

Handrij Zejler narodži so 1804 jako syn žiwnosćerja a studnjerja w Słonej Boršći. Po studiju teologiju w Lipsku skutkowaše pjeć lět jako pomocny předar a diakon w Klukšu a po tym hač do swojeje smjerće 1872 jako farar we Łazu. Z młodych lět wěnowaše so serbskemu džětu. 1830 wuda serbsku gramatiku, 1842 založi Tydžeńske Nowiny a 1844 časopis Misionske Powěšće. Jako wuznamny basnik namaka sej we wučerju Korli Awgusće Kocorju nadarjehneho komponista. Hromadže založištaj 1845 serbske spěwanske swjedženje a stworištaj wjacore oratorije. Serbjka sej do džensnišeho Zejlerja wysoko česća a tež w jeho ródnej wsy so na trojake wašnje na njeho dopomina.

Tafla na ródny domje

Zejlerjowy ródny statok steji při wjesnym křižowanišću. Na swislach dwuposchodowego domskeho wisa tafla z načerweń zornowca z napisom: „W TUTYM DOMJE NARODŽI SO / WULKI SERBSKI BASNIK / HANDRIJ ZEJLER / * 1.2.1804 † 15.10.1872 / DER GROSSE SORBISCHE DICHTER / WURDE IN DIESEM HAUSE GEBOREN“.

Tafla pochadza z léta 1954. Rada wokrjesa Budyšin da ju składnostnje 150. narodnin basnika zhotowić. We wobtuku Nazymskeho zjězda Serbow, kotryž so kónc

tydženja w Radworju wotmě, ju njedzela, 19. septembra 1954, zjawnosći přepodachu. Swjedzenski rěčnik při tym bě předsyda rady wokrjesa dr. Jan Cyž, kotryž taflu tež wotkry.

Składnostnje Zejlerjowych 200. narodnin w léće 2004 taflu wobnowichu. Džensa wisa drje hišće na swojim městnje na swislach domu, je pak wot před njej stejaceje jědle w dalokej měrje zakryta. Wočiwidnje nětčiši wobsedźerjo domu z tym zwuraznja, zo sej Zejlerja a jeho taflu nje-waža.

Na statoku džensa hižo žane twarjenje ze Zejlerjoweho časa zdžeržane njeje. Jeho poprawny ródny dom bě so hižo za čas jeho džěcatstwa při wulkim wohenju léta 1812 wotpalił. Po tym je so znowa natwarilo a w pozdžišich lětach wjacokrěć přetwarjało. Hač do léta 1892 hospodarješe tu Handrij Cyž, syn sotry Handrija Zejlerja. Po tym přeńdže statok do cuzych rukow. Wo napohledze originalneje Zejlerjec žiwnosće ze spočatka 19. lětstotka žane swědženja nimamy.

Pomnik na nawsy

Nimo tafle na ródny domje dopomina na Zejlerja pomnik na nawsy. Na betonowej ptoninje pozběhuje so šera stela, na kotrejž je načerweń roseta z portretom basnika přičinjena. Před stelu stejitej z pěškowca džěłanej pošojcy lipoweho łopjena. Do lěweje pošojcy je zadypany citat Zejlerja: „ČAS A DUCH / SEJ NJEDA ŽENJE HAĆIĆ, / JEJU SŁOWO, / KAZNJA DYRBI PŁAĆIĆ! / SWĚTŁO, PRAWDA, / SWOBODNOSC / DOBYWAJO BUDŽA ROSĆ“ a do praweje jeho mjeno a žiwjenskeje daće: „HANDRIJ ZEJLER / 1804-1872“.

Pomjatna tafla na Zejlerjowym ródny domje je w dalokej měrje zakryta.

Po fararju-basniku pomjenowana dróha

Pomnik da postajić sektor za serbsku kulturu při ministerstwjce za kulturu NDR w předpolu V. festiwala serbskeje kultury, kotryž so 1980 w Budyšinje wotmě. Wumělski načisk poda Budyski grafikar Steffen Lange, zhotowjenje přewza kamjenječasarski zawod w Drježdžanach. Na nawsy stwori so zelenišćo, z kotrehož wjedžeše pěškowy pućik k pomnikej. Reprezentativne wopomnišćo 26. apryla 1980 zjawnosći přepodachu. Swjedzensku narěč před něhdže 250 wobdžělnikami měješe sektorownik w ministerstwjce za kulturu NDR Jan Kósk.

Składnostnje 200. narodnin Zejlerja přewjedžeštej Budyska župa Domowiny a město Budyšin 31. januara 2004 při pomniku wopomnjensku swjatočnosć. We wobtuku natwara hrakjanišća na nawsy w léće 2006 dósta wokolina pomnika nowy napohlad. Džensa wupřestrěwa so wokoło njeho trawnik a železne sydła přeprošuja k wotpočnjenju.

Pomjenowanje dróhi

Po wuznamnym synu wsy je w Słonej Boršći pomjenowana hłowna wjesna dróha, při čimž so tež w němskim napisu jeho serbske mjeno wužiwa: „Handrij-Zejler-Straße / Handrija Zejlerjowa dróha“. Pomjenowanje sta so w zwisku z přiřadowanjom wsy městej Budyšinje w léće 1999.

Składnostnje 660. rónicy přenjeho naspmnjenja Słoneje Boršće přidachu 15. junija 2019 tafli z nadróžnym mjenom přidatnu tafličku z informacijemi wo Zejlerju w němskej a serbskej rěči.

W léće 1980 postajeny Zejlerjowy pomnik na Słonoboršćanskej nawsy Foto: T. Malinkowa

Trudla Malinkowa

Michalski 400lětny wosadny jubilej

Z wjacorymi zarjadowanjami a wosadnym swjedženjom woswjeći Michalska wosada kónc awgusta a spočatk septembra 400lětny jubilej swjeho wobstaća. Předowanje na dwurěčnych swjedženskich kemšach 1. septembra měješe sakski krajny biskop dr. Carsten Rentzing. Wuchadžejo ze serbskich korjenjow wosady pokaza wón na to, zo su ewangelscy Serbja tež džensa wažny faktor w cyrkwinskim žiwjenju Budyšina a wšeje wokolinje. Čitanja, modlitwy a spěwanje wosady běchu přezcytnje dwurěčne. Dujerjo zapiskachu na-

zymy spěw z Michalskeje wosady pochádzaceho Handrija Zejlerja „Ha widžu-li ptačata čahnyć“. Swjatočna Boža služba so ze serbskim pućowanskim žohnowanjom „Knjezowy jandžel“ zakonči. Mjez kemšerjami w poľnje wobsadźenej cyrkwi běchu tež někotři katolscy Serbja.

Dzeń do toho bě Jan Malink w swjedženskim stanje na Serbskim kěrchowje wo stawiznach wosady přednošował. Do jubilejneho programa słušešter tež předstajenje džěčaceje sinfonije a koncert pozawnoweho chóra. **T.M.**

Wo wuznamje Małeho Wjelkowa

Pod nadpismom „Mały Wjelkow – serbski Ochranow“ přednošowaše Lubina Malinkowa sobotu, 31. awgusta, w Małowjelskowskej sotrowni. Něhdže 30 přisposłucharjow, mjez nimi tójšto Serbow, bě přeprašenje towarstwa Remise sčěhowało. Po tym zo bě referentka nastaće a wuwice Małeho Wjelkowa rysowała, wěnowaše so wosebje kulturnostawizniskemu wuznamej tu-teho ochranowskeho sydlišća. Mjez dru-

him wuzběhny wažnu rólu Małeho Wjelkowa za serbskorěčnu alfabetizaciju ludnošće a wuwice serbskeje literatury.

Hišće w nazymje ma so towarstwo załožiť, kiž chce so za wožiwjenje Małowjelskowskeje sotrownje zasadźeć. We wustawkach towarstwa ma so tež na serbski raz sotrownje skedźbnić. Zdobom chcedža na to džiwać, zo so serbska komponenta tež w přichodnym wužiwanju domow jewi. **LM**

Zetkanje z Budyskim superintendentom

Dnja 9. septembra zetka so mała skupina ewangelskich Serbow w Budyšinje z nowym superintendentom Tilmannom Poppom. Serbja informowachu superintendenta wo džěle Serbskeho wosadneho zwjazka a prošachu jeho wo podpěru za bjezročny přechod w zastojnstwje Serbskeho

superintendenta, hdyž so Jan Malink klětu na wuměnk poda.

Zdobom pokazachu na wažnosť tuteje problematiki za serbske wosadne džěło a dojednachu so ze superintendentom na dalše kročeje w tutej naležności.

Mato Krygař

Z předsydstwa Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Srjedu, 28. awgusta, wuradźowaše předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Serbskim domje w Budyšinje. Wobzamkny so program lětušeje sobustawskeje a hłowneje zhromadźizny 31. oktobra w Hodźiju. Skupina młodych staršich je koncepciju za wudaće noweho spěwnika za džěći a młodostnych wudžěłała. Serb-

ske ewangelske towarstwo tute prócowanje podpěruje.

Dla klětušeho Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja budže so z Janskej wosadu we Wojerecach wuradźować. Je-li móžno, měš so cyrkwinski dzeń zaso raz hromadže z tamnišim Serbskim domizniskim dnjom wotměć. **Měrćin Wirth**

Nowa redaktorka Pomogaj Bog

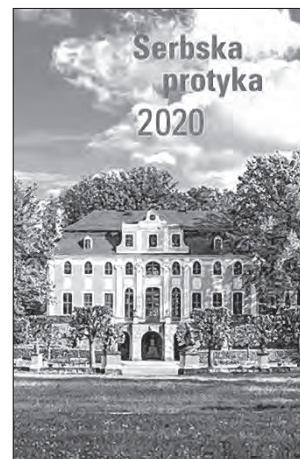
Delnjoserbscy ewangelscy křesćenjo maja w tydžensce wuchadźacej nowinje Nowy Casnik swoju stronu „Pomogaj Bog za ewangelskich Serbow“, kotraž jónu wob měsac wuńdže. Po tym zo je dotalna redaktorka cyrkwinskeje strony Ines Neumannojc na tři lěta druhe nadawki přewzała, je zamołwitosć za Pomogaj Bog přešla na Stefanie Krawcojoc. Z Janšojc pochadźaca Delnjoserbowka so nimo swjeho powołanskeho džěta na wšelake wašnje za serbske cyrkwinske džěło w Delnjeje Łužicy zasadźuje. Tak je mjez druhim hižo wospjet delnjoserbske džěčace kemše swjećiła. W Janšojcach je jutrowne spěwa-

Logo delnjoserbskeho Pomogaj Bog

nje nowšeho časa sobu wubudžiła a při tym sobu spěwała. W lětomaj 2017 a 2018 bě redaktorka ewangelskeje nowiny die Kirche w Berlinje. **T.M.**

Serbska protyka 2020 tu je!

Dypkownje ze započatk nazymy dóndže najnowši lětnik Serbskeje protyki čitarjam do domu. Klětu je titulna wjeska wosrjedź Łužicy ležace Njeswačidło. Wjes je mnoho slědow w stawiznach

zawostajiła. Tuž bě načasu so jej bliže wěnować. Handrij Wirth rozestaja so ze stawiznami Njeswačidła, Arnd Lehmann předstaja tamniši Domizniski muzej, Lubina Malinkowa wobsweřta žiwjenje tule spomóžnje skutkowaceho Jurja Mjenja a Franc Šěn wopisuje basniske spočatki rodzeneho Njeswačana Jana Hajncy.

Ale tež druhich awtorow je redaktor Pětr Šolta do pisanja pohonjować móhl. Tak rozprawja Toni Bruk wo swojej wuprawje k Molisanskim Słowjenjam w Italskej, pisa Šćěpan Ričel wo šibjeńcach a wotprawišćach w Hornjeje Łužicy, wěnuje so Měrćin Ptašiński pólskim přiwěrkam a zblíži nam Andreas Kirschke stawnu Łazowsku cyrkej. A štož chce w džensnišim hektiskim času něšto za sebję a swoje čěto činić, njech so zhromadnje z Janu Wierickowej w yoga wuspyta. **LND**

Serbska protyka 2020, redakcija Pětr Šolta, 160 stron, mnoho barbných wobrazow a ilustracijow, brošura, 978-3-7420-2556-2, 8,00 €

Wo šulstwję we 18. lětsotku

Wutoru, 3. septembra, přednošowaše Lubina Malinkowa w Rakečanskej Pawoľskej šuli wo lužiskim šulstwję we 18. lětsotku. Referentka předstaji wšelake šule w Rakečanskej wokolinje kaž Klukšanski seminar, Wujězdźanske kubłanišćo, wustawy w Małym Wjelkowje a šule we Wulkim Wjelkowje. Wšitke mjenowane šule běchu z privateje iniciatiwy wušli, měrjachu so na Serbow a skicachu moderne, wyše a na praksu wusměřene kubłanje. Zdobom běchu so stali z kulturnym centrumom, kiž wosebje přez angažement za serbski knihićić kaž tež na polu hudźby daloko do wokolinje wuprudžeše.

Zarjadowanje, na kotrež bě něhdže 30 přisposłucharjow přišlo, wotmě so składnostnje 10lětnoju jubileja, kiž Pawoľska šula lětsa w septembru ze swjedženskim tydženjom woswjeći. **LM**

Powěšće

Na Wendish Fest, serbskim swjedženju, kiž wotmě so 22. septembra w texaskim Serbije, debješe Sandra Matthijetz z Winchestera po serbskim wašnju jutrowne jejka. Woblěkata bě sej k temu džele Wojerowskeje serbskeje drasty, kotraž bě sej z Łužicy sobu do Texasa přiwjezła. Foto: TWHS

Budyšin. Na swjedženskich kemšach w Pětrскеj cyrkwi njedźelu, 25. awgusta, zapokaza sakski krajny biskop dr. Carsten Rentzing fararja Tilmanna Poppa za noweho superintendenta Budyskeho cyrkwinskeho wobwoda. Swjatočnosť bě bjez serbskeho podžěla, tež dwurěčnosť jako charakteristikum cyrkwinskeho wobwoda so njenaspomni.

Chelno. We wobłuku wjesneho swjedženja składnostnje 500. rónčnicy přenjeho naspomnjenja wsy wotmě so njedźelu, 25. awgusta,

ekumeniski nyšpor w Chelnje. Ze stron Michałskeje wosady, do kotrejež Chelno sluša, skutkowaše farar Andreas Höhne sobu.

Budyšin. 30. raz wotmě so njedźelu, 1. septembra, modlenje kadiša na židowskim kěrchowje, wuhotowany hłownje wot Budyšana Hansa-Eberharda Kaulfürsta a kantora Michala Foršta z Prahi. Mjez něhdže 35 wobdźělnikami bě tež tójšto Serbow.

Wětošow. Na Dnju wotewrjeneho pomnika 8. septembra swjećeše 42 kemšerjow w tudyšej Serbskej cyrkwi dwurěčnu Božu službu. Farar Ingolf Ksenka měješe serbske předowanje a farar Roland Eiselt čitanja w němskej rěči. Serbske kěrlušy tež němcy kemšerjo sobu spěwachu. Po tym běchu wšitcy na zhromadne spěwanje, bjesadu a kofej přeprošeni.

Gołbin. Němsko-serbske kerušne kemše z křicznami swjećeše Gołkojski farar Klaus Natho na kerušnej njedźeli 8. septembra w Gołbinje. Pjatanće kemšerkow wobdźěli so w serbskej drasće. Młoda wosada zanjese kěrluš w němskej a serbskej rěči, tež kemšerjo móžachu we woběmaj rěčomaj spěwać.

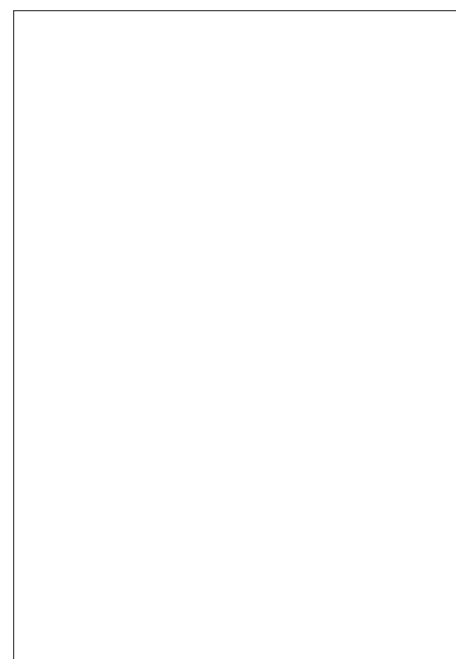
Lüchow. W katolskej cyrkwi we wendlandskim Lüchowje wotewrěchu 6. septembra pućowanisku wustajeńcu Budyskeho Serbskeho muzeja „Serbske cyrkwyje mjez Lubijom a Luborazom“. Zawod do přehladki poda předsyda Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi dr. Hartmut Leipner z Choćebuza. Wustajeńca chce zdobom k přeslědženju słowjanskeho podžěla na cyrkwinskih stawiznach Wendlanda pozbudzić a wostanje hač do 19. oktobra přistupna.

Dary

W awgusće je so darilo za Pomhaj Bóh dwójce 12 eurow. Bóh žohnuj daraj a darcjelow.

Spominamy

Před 100 lětami, 13. oktobra 1919, zemře we Wjerbnje farar **Bjarnat Krušwica**. Jeho nan bě serbski farar, nabožny spisaćel, přeložowar a kěrlušer Jan Krušwica w Dołhej Boršći, holandskej wosadze w pruskej Hornjej Łužicy. Jeho mać bě džowka superintendenta Šołty w Křišowje. Syn wopyta gymnazij w Budyšinje a studowaše teologiju we Wrótslawju a w Berlinje. Po štyrjoch lětach fararjenja w hornjołužiskim Hbjelsku přesydlil so 1878 do delnjołužiskeho Wjerbna, hdžež štyri lětdzesatki jako farar skutkowaše. Pola swojeho wosadneho, basnika a literata Mata Kosyka, kiž pozdžišo do USA wupućowa, nawukny delnjoserbčinu. W swojej wosadze a zwonka njeje zasadźowaše so za serbske naležnosće. We Wjerbnje zawjedže samostatnu serbsku Božu službu a nowe serbske spěwarske. Boži dom da při wobnowjenju 1911 za pjeć bibliškimi hronami – třomi němskimi

a dwěmaj serbskimaj – na wobloženjach łubjow wuhotować. Zdobom wuda tehdy zaslužbny spis wo stawiznach Wjerbnjanskeje cyrkwe. 1880 bě sobuzaložer Mašicy Serbskeje a hač do swojeje smjerće jeje městopředsyda. Bjarnat Krušwica sluša k tym njemało Hornjoserbam, kotřiž spomožnje w Delnich Serbach skutkowachu. T.M.

Přeprašujemy

W oktobru wusyla so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

- 06.10. 16. njedźela po Swjatej Trojicy**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
- 07.10. pónđzela**
15.00 wosadne popođnje w Malešecach (sup. Malink)
- 09.10. srjeda**
19.00 Bjesada w Rakecach w farskej bróžni
- 13.10. 17. njedźela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Haenchen)
- 10.10. štwórtk**
18.30 Bjesada w Bukecach na farje
- 21.10. pónđzela**
14.30 wosadne popođnje w Malešecach (sup. Malink)
- 31.10. reformaciski swjedžen**
namša w Dešnj
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.00 Hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Hodźiju
- 03.11. 20. njedźela po Swjatej Trojicy**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišć: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.